

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înaloză.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14
banî; a doua oară 12 banî; a treia
oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Cătră alegătorii români...

Știri primite din Budapesta dau ca probabilă dizolvarea Dietei în decurs de câte-va zile. Facem deci atenție pe toți alegătorii români, îndeosebi pe fruntași, să se prepare a intra în lupta pentru steagul național, prin urmare să nu se angajeze față de nici un străin. Indată ce a sunat adică ora intrării în campania electorală, căpeteniile naționale se vor prezenta în cercurile românești și vor organiza lupta în vederea alegerilor.

LA FRÂNGERE.

De două-zeci-și-sese de luni în statul ungar domnește — obstrucția. D'atâta vreme adică asupra parlamentarismului s'a instăpănit o mână de oameni cari împiedică ori-ce dezbateri și votare, vrând să presioneze altfel și să forțeze Coroana la maghiarizarea armatei.

Se înțelege că mâna asta de oameni nu poate avea simpatia noastră.

Dar nu putem să aprobăm nici chipul cum vor guvernarii să desarmeze obstrucția. Tisza pare a fi decis anume ca pur și simplu să desființeze libertatea cuvântului și de acțiune a partidelor din parlament.

Președintele vrea să dea putere așa zicând discreționară: cine face adică gălăgie

în Dietă ori »vre-o disordine«, poate fi dat afară de president. Chiar dela mai multe ședințe. Ear că în ce chip ar explica »gălăgia« și »disordinea« președinții ca d'alde Perczel, cari au învățat »să reguleze« lumea încă în calitatea lor de pretori, e ușor de înțeles, după cum nu e greu de închipuit nici graba ce ar depune astfel de președinți întru a aplica — regulamentul. Opoziția nici cărc n'ar mai putea zice.

Dar mi-te ce ar face cu naționaliștii cari ar pătrunde în Dietă... S'avem speranță să pătrundă câți-va.

Mai țintește la nimicirea ori cărei inițiative parlamentare: opoziția n'ar putea să prezinte decât propunerii subscrise de 50 deputați, n'ar putea să ceară ședințe secrete, nu votări nominale, nimic, nimic, așa că Dieta s'ar reduce pur și simplu la un fel de birou unde s'ar înregistra și vota proiectele de legi prezentate de guvern.

E deci lesne de înțeles, că opoziția de toate nuanțele se împotrivesc într-o singură tabără și hotărâri unanime s'au luat de a lupta din răspuțeri împotriva propunerii contelui Tisza de a revizui regulamentul Camerii deputaților. Obstrucția se va da acum încontra noii propunerii. Prin urmare, nici d'aci încolo nu-s speranțe ca Dieta să poată lucra ceva. Proiectul de recruți, indemnizare, budget, nu va fi cel puțin *acru* la Dieta nu va da.

Lui Tisza nu-i rămâne deci de cât să dizolve parlamentul... Ori să se retragă și să facă loc unui guvern care să încheie compromisuri cu partidele opoziționale.

Adevărat că Tisza numai pe un an vrea să modifice regulamentul Dietei. Vorba e că și p'atâta, precedența ce s'ar crea ar fi o lovitură pentru libertatea parlamentară, de oare-ce în felul acesta alt guvern ori chiar Tisza, neputând altfel, ar mai prelunghi p'un an regulamentul schimbat și l'ar relua și după aceea totdeauna, de câte ori numai ar cere trebuințele de partid.

Fată de ce partidele opoziționale au toată dreptatea să lupte contra acestei porniri a guvernului, eată de ce și pentru noi, naționalitățile, lupta ce începe pe această chestie prezintă un interes de căpetenie. Pentru-că dacă încontra opoziției maghiare guvernul nutrește așa intenții, își poate închipui ori și cine ce gânduri ar avea față de noi, când am intrat în Dietă.

S'au tot trăgănat lucrurile, dar acum au ajuns la frângere. Din lupta ce se pornește azi în Dietă Tisza ori iese învingător, s'atunci s'a pus esat și celei mai scumpe libertăți: celei parlamentare, — ori cade, s'atunci rămânem cu regulamentul actual al Dietei ori — în cazul cel mai rău — cu o modificare mai puțin — radicală.

Dorința naționalităților nu poate fi alta de cât ca în lupta inaugurată învins să rămână — Tisza

REVISTE LITERARE ÎN BUDAPESTA.

— LUCEAFĂRUL. —

E un capriciu al sorții, ca de Capitala Ungariei, locul unde s'au făurit atâtea planuri de înăbușire a culturii noastre, să se lege totuși numele unor opere și reviste literare române, cu rostul și însemnătatea lor pentru timpul în care au fost scrise. Nimic n'a putut să împedice, ca la anumite intervale, alătura de censor și de procurorul a-tot-puternic și pânditor, poetul român să-și feasă visul de mărire, tinerul istoric să reconstitue din slovele răvășite trecutul glorios, iar novelistul să-și potrivească frasa armonioasă după graiul părinților țărani.

Stările politice din ce în ce mai excepționale te fac să consideri o revistă românească, apărută aici, drept un steguleț alb implantat de o mână îndrăzneată într-o tabără dușmană, sau o fată sfoasă și nevinovată, rătacită într'un codru și cu viața în primejdie.

Își au însă îndreptățirea lor și aparițiile astea. Capitala este oglinda țării întregi. Aici e parlamentul, aici universitatea, cari atrag prin forța împrejurărilor elementele cele mai bune ale naționalităților. Și toate eforturile de-a înlătura din conștiința cetățenilor ideea că superbul oraș de pe malurile Dunărei albastre aparține tuturor, fără deosebire de neam sunt zădărnice. Prigoniții se simt totuși stăpâni și se leagă în iluzii, cântând și muncind măcar în vre-un colț de cafe-

nea și de tipografie, dacă nu pot cu frunte senină și la lumina zilei.

Dar atât. De-aci până la o serioasă mișcare culturală e o distanță mare. Chiar schimbându-se stările de astăzi, Budapesta nu este indicată a fi centru literar românesc. Vecinic se va resimți urma influenței străine și lipsa școlii române.

Astăzi suntem cu toții în clar asupra centrului... și tot ce se învește pe la periferii nu mai are de cât un caracter efemer, sau izolat, putând cel mult să ne semnaleze câte-va talente, a căror dezvoltare deplină, rămânând la periferie este aproape cu neputință.

Intâia revistă, tipărită la Budapesta, a fost „Biblioteca românească întocmită în 12 părți“ a istețului editor și răspânditor de cărți Zaharie Carcalechi. Revista a început să apară la 1821 și s'a tipărit complet la 1834, în acea faimoasă „crăiască tipografie“ din Buda, la care fuseră corectori și „a cărților revizori“ oameni luminați ca Samuil Klein, Șincai, Maior și Teodorovici.

„Biblioteca“ apăruse la sfârșitul epocii de glorie a literaturii noastre istorice. Colaboratorul ei principal era „prea învățatul și învăpăiatul de luminarea neamului nostru, Damaschin Bojinca“, un epigon al marilor istorici. Și tot cuprinsul celor 12 fascicule vibrează de căldura iubirei de neam și de adorația trecutului.

Pe atunci era o viață românească destul de vie în capitala Ungariei. Colonia macedo-română își păstrase încă naționalitatea. Femeile române se organizaseră chiar în societate. Tipografia atrăgea interesul puținilor scriitori din provincie. Calendarul din Buda circula prin toate familiile

și desvolta gustul de citit. O revistă prin urmare, era bine-venită.

Scopul revistei lui Carcalechi era de a deștepta dragoste pentru limba românească. Tinerul macedo-român Emanoil Gojdu, căruia soarta l-a rezervat mai târziu un rol mare în analele culturii române de peste munți, a formulat tendința asta într-o scrisoare de rugăciune adresată „strălucitorilor boeri a nației românești și a Moldovei“, spunând cuvinte frumoase ca cele ce urmează:

„... Și numai acesta este cel mai de căpetenie al meu scop, iubită nație, a așta în voi, vrednicilor strănepoți ai vestiților Romani, cari pe pitoarele în multe sute de ani ticăloase necazuri eroicește le-ați învins, a deștepta, zic, o îmboldire de bine aducătoare și un foc sfânt patrioticese cătră limba noastră cea mumească.

„In toate părțile geme sufletul neamului nostru într'un întunec înfiorător. Tristă dormitare a cutropit naltele românești talente... Și când toți cei-afți credincioși fii ai neamului roman, adecă Frincii, Italianii și Spanii înfloresc, numai noi Români, pe cari Roma în cel mai călduros al său sin ne-a purtat, numai noi să gemem în deseale mărăcini a întunecului? Ci numai acum, acum începe groaznică noapte a se despica, înfiorată a oarbești neștiință întunecime a se răsipi și cu sburătoare săgeți se arată printre raze lucitoare săpatul mormânt al neamului românesc. Acolo în acea groapă, prin care prin negrijirea cultivării de limba sa s'au gătit-o, acolo dinpreună cu limba va putrezi sufletul și estimea neamului, dacă acum, când se poate, nu se va încunjura lenevirea...“

Demisia baronului Bánffy. Ziarul litografat „Politikai Értésítő“ din capitală comunică știrea că baronul Bánffy Dezső a demisionat din oficiul său ce a avut până acum ca mareșal de curte. Și anume din cauză că marele (?) bărbat de stat vrea să ia parte activă la viața publică politică. Are de gând să candideze pentru deputăție. Se zice că va candida chiar la Timișoara, încontra lui Héderváry, care fiind numit ministru, trebuie să se supună unei noui alegeri.

Din cercul Nădlacului.

Din cercul Nădlacului primim o interesantă corespondență pe care vom publica-o în numărul nostru viitor.

Și până atunci ținem să accentuăm că frații d'acolo, cari au stat în jurul steagului național și *pria abținerea lor dela vot au provocat balotagiul* (a doua alegere) sunt decise a păstra și pe viitor aceeași atitudine. Ba și cei cari au votat pentru Hász și Nagy, la alegerea dela 22 c. mare parte vor sta acasă, drept semn că sunt decise a păstra solidaritatea națională și a înlesni ca în viitor izbânda steagului național să fie cu atât mai sigură.

Știrile ziarelor maghiare că Românii ar ține, la balotagiul, cu unul ori cu altul dintre candidați, n'au nici un temei. Câți-va *rătăciți ori angajați* nu reprezintă pe — **Români!**

Se va adresa, în privința asta, și un apel către alegătorii celor trei naționalități din cercul Nădlacului.

Proces de presă.

Pe ziua de 26 Martie e pusă pertractarea procesului de presă intentat ziarului „Narodny Novini“ pentru un articol intitulat *Să ținem la unitatea națională!*

Articolul a fost scris la 18 Iulie 1903 de Strobl János, al cărui pseudonim este Ianco Klen.

Afară de articole istorice, scrise, ca și fragmentul citat, în vigoarea limbă a lui Petru Maior, se publică prosă distractivă și informații, iar poezia e din cale afară slab reprezentată prin strofe originale de următoarea stângăcie:

...Va veni un ceas odată
Ca să pot ați arăta
Că te-am iubit din durere,
Dar te rog nu mă uita.
Ori si unde de vei merge
Ori și ce de vei afla
Socotește că-ți sunt slugă
Dar te rog nu mă uita.
Și la iad și ori și unde
Voi striga fără înceta
Că tu ești amorul meu
Ear te rog nu mă uita...

„Bine înțeleptul și vîzutul domn“ Zaharie Carcalechi era într'adevăr un iscusit „verlegher“ și a da răspundere deosebită, în Ardeal și în țeara românească.

Patru decenii în urmă, Ungaria a trecut prin sguđuirea puternică a revoluției. Multele prefaceri au schimbat cu totul fisionomia vieții sociale și la Români. Politica e mai organizată și reprezentată prin un șir de luptători activi, eșii din școale românești și germane. Pesta este iarăși un mic centru al Românilor.

La 1861 apare „Gura Satului“ și la 1865 „Familia“ dlu' Iosif Vulcan. Tot atunci bărbaiții politici Sigismud Borlea și Al. Roman pe de-o parte și Vicentie Babeș pe de alta, scot ziarele politice „Concordia“ și „Albina“. E epoca cu vederi mai

După cum ni se scrie din T. St. Marton, acuzatul va fi apărat de venerabilul președinte al clubului slovac, domnul Mudrony Pál.

SOCIALISMUL ÎN BANAT.

Privitor la cauzele cari au produs în Banat nemulțumirile manifestate prin ceea-ce gazetelor ungurești (ale stăpânirii mai ales!) le place să numească tulburări socialiste, dl Dr. Adolf Lendl, deputat dietal, scrie în „Magyarország“ următoarele:

Deja de mai mult timp se trîmbiță că fiind turburările din Banatul Torontal și Timișan de caracter naționalist și ostil statului maghiar (cum să zice peste tot, că ar avea de scop restituirea voivodinei sârbești): poporul din *Bavaniste* și alte localități cumpără puști-Wendl și tot felul de arme prin ferăriile orașelor. Ba și dela Timișoara își procură puștile cu droaia. Așa glăsuesc ziarele semioficioase. Ba se mai zice că și cu revolvere se înarmează acum poporul peste tot locul!

Că câte puște au confiscat până acum gendarmii și din care magazin erarial au ajuns puștile aceste în prăvăliile ferarilor, nu știu; însă cu câtă asiduitate se fac închisii după revolvere prin casele țăranilor fruntași, în privința asta pot povesti un cas.

În comunitatea Nicolini (Temes-Miklos) s'a întâmplat aproape cu o lună mai înainte în casa unui țăran de acolo:

Un țăran și-a serbat hramul casei, cum este obicei pe aiurea la gr. orientali. La prânz a invitat stăpânul casei și pe câți-va prietini de ai săi. — La 4 ore după amiază s'a isprăvit prânzul, când notarul comunal și judele cită la casa comunală pe omul nostru. Acesta merse la comună, când află deja acolo reprezentanța comunală, care s'a vădat cu desbetea asupra unui lucru.

Obiectul desbaterei era trimiterea unei deputațiuni la Biserica-Albă; ear acum se înțelgeau asupra speselor cine anume să le supoarte? respectiva deputațiune ori casa comunală? — Țăranul nostru din chestiune, care sosise mai pe urmă, era de părerea, că comuna să supoarte cheltuelile călătoriei, de oare-ce și cu alte ocazii, când notarul conduce deputațiuni, tot în cărca comunei cădeau spesele; deci și acum mergând deputațiunea fără notar, încă

largi a lui Francisc Deak, singura epocă în care avînturile erau mai puțin urmărite, deputaiții Gojdu, Babeș, Aloisie Vlad, Ropași și alții erau înconjurați de cete de tineri, cari prin versuri schioape admirau pe fruntașii luptătorii:

Bărbați cu animi nobili, cu spirte eroine
Ce soartea vă chemase la luptă să eșiți
Națiunea vă trimite la oarele senine
Cununa de merite, etern să străluciți...

Se făcea multă politică și multă literatură în cele patru ziare din Budapesta, literatura însă mai totdeauna la un nivel cu mult inferior politice.

Dintre toate, viața cea mai lungă, continuată până în ziua de astăzi, a avut-o „Familia“. Caracterul enciclopedic, împărțirea variată a materiei, biografiile și ilustrațiile și în special micile cochetării cu secul frumos au dat acestei reviste o înfățișare nouă. A fost așa zicând întâia revistă modernă a Românilor din Ungaria. Modernismul ăsta însă poate fi luat și înțeles rău, de oare-ce a dispărut tot odată și puterea în expresie. În locul paginilor de forță pasajului citat din Gojdu, citim acum o limbă cu urme cipariene:

„Despre amoare. Amoarea e o poesie individuale și toate acele ce s'au scris despre ea până acum sunt adevăruri și neadevăruri. Amoarea fără încredere constantă nu se poate întipui“ etc. etc.

Cu încetul dispăre și interesul pentru istorie. Locul chestiunilor de limbă îl ocupă încercări naveslitice și poetice sub influența lui Bolintineanu, Grandea și Tăutu, poezii cei mai mult reproduși și popularizați prin „Familia“. Un fel de pseudo-romantism își face drum în stratul tuturor tinerilor poezii, dintre cari cei mai de seama, Iulian

i-se pot restitui spesele chiar și din motiv de echitate. La această observare se înfurie notarul, închisă ședința și mai târziu chiemă pe om în biroul său.

Intrând la notar, vîzu că acolo să află și un credincios al notarului. Numai decât încuiară ușa și ambii se aruncară asupra omului bătându-l și stringându-l de gât. Bietul nici apăra nu s'a putut, numai sbera de frică. La strigătele și vaetele lui se adună poporul la stradă spărgând ușa pentru a elibera pe bietul om din situațiunea-i grozavă.

Natural că vîzînd poporul pe consângeanul lor bătut până la sânge, sigur că își rîs-buna asupra notarului, dacă acesta n'ar fi fugit pe fereastră.

Pentru stările din comitatul Timiș de altcum sunt foarte caracteristice aceste scene și întâmplări. Și alți notari s'au refugiat în chipul acesta dinaintea furiei poporului.

Dar cu asta nu s'a isprăvit comedia din ziua aceea. Notarul adevăc reîntorcându-se noaptea târziu, când poporul s'a odihnit, a trimis 2 geandarmi și pe ambii juzi la casa țăranului nostru să caute arme și revolvere, îndemnându-i totodată că la cas de lipsă să dețină pe primejdiosul om.

Toți se culcaseră la casa țăranului. La zgomotul dela ușa, să trezi omul nostru împreună cu cei doi fit ai săi, deși indignat dar totuși li a admis să între. Aceștia deținură pe țăran și-l provocară să-i urmeze la casa comunală. Cum însă omul voia mai întâi să se îmbrace și pentru aceasta ceru permisiune, un geandarm aținti pușca cu baioneta asupra lui, ear celalalt îl legă, și cum feciorii săi merseră în ajutorul părintelui lor, fură și ei legați și bătuiți cu patul puști.

Acum cerură extradarea puștilor și a armelor. Dar revolver n'au aflat, ci numai o pușcă rea, și aceasta atârna coala pe pereți ca de comun.

Luându-o din cui, au slobozit-o în odaia unde durmeau micii nepoți ai țăranului!

Ne putem închipui panica ce a cuprins pe biata familie. Soțiile celor doi frați au leșinat; un copilăș a fost cuprins de un acces de epilepsie; celalalt s'au îmbolnăvit de spaimă.

După asta, fără să le pese de bolnavi, au dus la casa comunală pe cei trei legați și desculți prin acest timp de eamnă.

La comună cei doi feciori au fost aruncați în pușcărie, ear pe bătrân l-au condus la notar în biuro.

Acolo notarul l'a luat și l-a bătut pe neputinciosul om, până a căzut la pământ.

Grozescu, găsea une ori accente mai simpatice prin tonul popular imitat, ca în Balada Ilenei, cu următoarea strofă la început!

Sus la ceriuri, pe sub nori
Sboar'o ceată de cucori...
Pe poiana cea cu flori
Dimineața de cu zori.
Merg-e o ceată de feciori
La moara Ilenei...

Afară de poezii transcarpatini, scriitorii dela „Familia“ cunosc bine pe Heine, care le servește de corectiv în alcătuirea formei. În curînd descoperă tesaurul literaturii populare, căci părintele Marian dela Suceava și Atanasie Marienescu dela Oradea își publică aici întâele lor balade și colinzi din popor.

În anul al doilea cititorii revistei budapestane au fost surprinși de următoarea poezie:

De-ași avea și eu o floare
Mândră, dulce răpitoare
Ca și florile din Mațu
Fiice dulci a unui plăi,
Plăi rizînd cu iarbă verde
Ce se leagănă se perde
Undoind încetșor
Șoptind șoapte de amor...

În josul poeziei era semnat pentru întâia dată Mihail Eminescu, lucefărul de mai târziu al literaturii române și într'o notă Redacția s'a grăbit cu drept cuvînt să adaogă: „Cu bucurie deschidem coloanele foiei noastre acestui june numai de 16 ani, care cu primele sale încercări, trâmise nouă, ne-a surprins plăcut“.

Eată formate limitele în cari „Familia“ și-a continuat și mai târziu existența, fără a se ridica

După-ce l-au chinuit, l-au tîrit în biuroul vice-notarului, bătându-l aici de nou acum cu ajutorul și al vice-notarului. În sfîrșit l-au lăsat acolo jos jumătate mort. — Acum a venit rîndul la cel doi tînări.

Mult timp i-au bătut și pe aceștia: ba după aceea, conform fasionărei lor, zăcînd la pămînt, sic-cărui i au aplicat 34 bîte la tălpi. Asta au comis-o drept rîsbunare, că bîtrînul într'aceea a fugit, prinzînd caif la trîsură a plecat la Káolyfalva la medic, dar acesta nevoind să se scoale la miezul-moștit, bietul om a fost nevoit a merge la Alibunar, unde sosind în zorî, medicul l-a dus la comună, unde li-s'au luat jos cătușele și apoi l-a luat îngrijire medicală.

După amiază însă au venit după el doi gendarmî și l-au dus îndărăt la Nicolintî, închizîndu-l de nou, pînă-ce mîne-zi sosind la comună protopretorul și convingîndu-se, că înadevăr n'are revolvere ascunse, l-a eliberat.

Cei doi tînări asemenea n'au fost mai uman tratați. Aceștia mărturisesc, că pînă-ce îi băteau, mereu cereau revolverele ascunse, ce presupuneau la dînsii, ear la sfîrșit — și asta caracterizează destul de interesant pe vrednicul notar — au adus mai multe litre de vin, pe lângă care închizitorii își petreceau.

După-ce astfel au mai prins puteri călăii, notarul porunci a i-se aduce și un alt adversar al său (care deasemenea cerea în conferința de după amiază ca comuna să supoarte spesele de călătorie a deputațiunii, deci contrar cu opiniunea notarului). În aceea noap e l'au și adus la comună și deoare-ce nici la acesta n'au putut afla revolvere, l'au bătut și pe acesta, ca și pe cei de mai nainte.

În urma asta l-au închis ca pe un rîsvrîtor, pînă la sosirea protopretorelui.

După-ce acesta ascultă pe cei cu pricina, notarul, vîzînd că zău i-se poate naște din aceste două casuri serios malheur, începu prieteneste cu cei-ce mai nainte îi bătură atît de crîncen, oferindu-le o „înțelegere frățească“ pentru retractarea fasiunilor.

Dar aceștia zău, săturați de „pretenia“ lui, pîrîsind patul l-au denunțat frumuseț pe dumnea-lui, și pe ceilalți schingători, însinuînd și o sumedenie de martori.

Astfel provoacă ei tulburările din comitatul Timiș.

Domnule Ministru de interne! Te rog a Te interesa nițel de stările din comitatul Timiș. Crede-mi, neîndestulirea cea mare a poporului nu poate fi făcută să înceteze cu gendarmî și soldați nici chiar în comitatul Timiș. Cerem alți administratori, căci zău alt-cum aici pace nu va fi.

sau coborî: cu reproduceri, cu poesioare lirice, nuvele și încercări dramatice, cu mici articole sociale și informațiuni literare, — tot materie ce nu periclitează gustul cititorului.

Alte patru decenii. În Pesta nici umbră de vieață politică sau socială a Românilor. Ziarele s'au stins. „Familia“ continuă să apară cu aceeaș pedantă regularitate, dar în Oradea-Mare. Nici un semn de cultură română, căci, afară de studenți, abia câte-va familii de funcționari reprezintă elementul român în Capitală. Toată colonia macedo-română ce ne-a dat pe Gojdu și pe Șaguna s'a maghiarizat și n' biserica românească de odinioară pîrintele Murnu, tatăl poetului, servește liturghia în limba grecească pentru un pumn de greci, rîmași credincioși patriei lor. Numai în localul unei societăți studențești mai palpăe focul limbii române. Aici, în jurul unei biblioteci sărăcicioase, tineri cu capete neliniștite, cu inimă pline și frumoase porniri, se adună și discută posibilitatea înființării unui nou organ de publicitate în Budapesta. Și eată o nouă tipografie românească, cu firma îndrăzneată „Poporul Român“, cu un ziar popular purtînd aceeași numire și cu o revistă literară de o înfățișare cu totul modernă; „Luceafărul“. Ba mai mult, ei au început să dea la iveală și mici cărți de cuprins instructiv și numai spiritul întreprinzător al bîtrînului Carcalechi le lipsește, pentru ca să fie mai cunoscuți și aici.

Trei reviste la trei generații! Nimic nu probează mai bine fazele culturii unui popor, nimic nu arată mai lămurit procesul limbii, fluctuația ideilor sociale și a formei. Generația de astăzi,

PREȘA MAGHIARĂ DESPRE PROIECTUL LUI TISZA.

Presa maghiară și-a ridicat grozav tonul față de proiectul de revizuire a regulamentului Dietei propus de contele Tisza. Pare că suntem pe vremurile de luptă aprigă care a precedat căderea contelui Tisza. Pînă și «Budapesti Hirlap», organ neangajat în serviciul exclusiv nici al unui partid maghiar scrie cu o vehemență extraordinară încontra planului contelui Tisza.

Numitul ziar scrie:

În realitate lucrurile stau așa, că pe biroul Dietei s'a depus un proiect al ministrului-președinte care în locul forței minorității tînde a pune puterea majorității. Propunerea asta nu se poate trece prin Dietă de cît forțînd și nu se poate împiedica de cît tot prin forțare. Întrebarea este numai oare si-va mai puternică defensiva ori forțarea guvernamentală. Ori pe care parte ar fi însă învingerea, ea va însemna revoluție parlamentară, de sub efectul căreia nu se va putea sustrage nici regele încoronat.

Cît despre presa poporalilor și a kossuthiștilor, ea scrie p'un ton cum de mult nu s'a vîzut. Pentru înlăturarea lui Tisza dela putere se face apel la toate pasiunile.

Din Dietă.

8 Martie. n.

Pe erî adecă pe Marți să aștepta peste tot izbucnirea cutropitoare a obstrucțiunii insinuate cu o zi mai nainte, obstrucțiune reîntărită și reînviată în toată pompa și grozăvenia ei. Dar asta nu s'a întemplat, ci să mișca numai în cadrele-i expansive ca un plesiosaur din epoca antidiluviană, ca un rîu furibund, ce mereu amenință în tot momentul unprejurierea cu înfricoșată catastrofă.

Tot interesni, ce l-a avut ședința de erî este, că noul ministru a latere contele Hédeváry, care de groaza tigrilor, cum și-a numt Tisza, — informîndu-se dela un ziarist asupra dispozițiunii opoșanților — nici n'a îndrăznit să-și ocupe portofoliul ministerial, ci să plimbe priu coridor.

După asta a început început în cadențe ritnice obstrucțiunea tehnică, prezentînd *Holló*

cum se manifestă în coloanele noiei reviste, împreunează convingerea caldă și vigoarea generației dela 1821 cu impresionismul și sensibilitatea celeia dela sine mult simț pentru limba literară și în deosebî simț artistic, ce lipsea cu desăvîrșire generațiilor precedente.

Ce deosebire între „dar te rog nu mă uita“ dela 1821, sau „dar de vrei să-mi faci onoare, dă-mi un dulce sărutat“, cum cânta di Vulcan la 1865, și între glasul simplu și curat în care tinerii de astăzi povestesc cetitorilor „jalea înstrăinatului Ardeal“! Cine mai e convins de spusele unora, că natura aspră a Romînilor ardelean nu evoluează și că îi lipsesc facultățile de-a pîtrunde în tainele și subtilitățile artei, să rîsfoiască aceste vre-o 36 de numere ale „Luceafărului“ și va dobîndi o credință mai bună. În multele versuri lirice (cele de Oct. Goga), în proza studențească (de Al. Ciura) și în ilustrațiile originale, unde aceșii tineri caută să exprime poezia — multă puțină cît o mai pot simți — din jurul lor și să-și imprime caracterul local, e finețe și îndemănare destulă, încât trebuie să se convingă și să se bucore ori și cine de progresul lent, dar totuș sigur, ce se realizează și în direcția cea mai atacă de esteții nostri nesățioși.

În special Octavian Goga (iscălește și N. Otavă) este un talent real. Printre scriitorii de versuri, apărui în cel trei ani din urma, Goga este singurul „cîntăreț de bună speranță“. El a învățat foarte mult dela Iosif și are o notă originală de duioșie.

Dacă azi mîne, din lipsă de vieață românească în capitala Ungariei și din lipsă de sprîjin, revista își va închide coloanele, îi va rîmă-

Lajos și Lengyel Zoltán, doi perseveranți obstructori, 19 propuneri de modificare respective de „îndreptare“ a protocolului ședinței de luni. Să sculă apoi bîtrînul Madarász făcîndu-și observare la cvîntul recomandînd mandasum folosirea termenului maghiar de megbizó levél.

Ugron Gábor cere lămurî cu privire la intențiunea guvernului de a aduce în capitală 240 polițiști. Poate doară cu scop de a înfrica opoșia, și astfel a mai restrînge libertatea cuvîntului și prin acest mijloc? Guvernamentalii rîdeau și îi strigau:

Fantom!

În urma asta a urmat votarea nominală asupra propunerii de erî a lui Lengyel Zoltán cu privire la aducerea în patrie a osemintelor lui Rákoczy. Respingîndu-se propunerea, Holló Lajos, Molnár Jenő și Lovászy Márton au voit să vorbească la situațiune, dar președintele nu li-a dat voie la ce apoi opoșia pretinsă votare nominală asupra cererei lui Molnár și Lovászy.

Aceștia apoi a urmat evenimentul zilei cum am zice, și la ce de alt-cum opoșia era pregătită: Președintele Perczel Dezső a propus, ca proiectul lui Tisza să fie pus pe ședința de mîne la ordinea zilei.

Conform conțelegerei dintre partidele coaliat spre acțiune comună, Polónyi Géza s'a și ridicat declarînd, că partida sa se consideră de absolvată dela pasivitatea de pînă aci și astfel însinuă lupta contra lui Tisza, fiind propunerea acestuia formală tradare a națiunii.

Ministrul president Tisza reflectează apoi în o vorbire mai lungă, în care a dat cam să înțeleagă opoșia înțelesul motivărei, ce va face în ședința de mîne, adecă de Mercuri cu privire la proiectul de modificare a regulamentului de casă. A protestat mai departe contra suspiționării opoșii, că dînsul ar avea intențiunea ascunsă de a restrînge libertatea cuvîntului. Scoj este a scoate în sfîrșit țeara din situațiunea cronică finanțiară și economică, prde patimele cător-va oameni fără conștiin

La fine propunerea președintelui a fost admisă, așa că Tisza va putea să-și motiveze propunerea prezentată camerei în ședința de Sâmbătă — presupunînd, că va putea ajunge la cuvînt.

După asta ședința s'a ridicat între manifestațiunile sgomotoase ale guvernamentalilor.

nea totuși meritul de-a a fi avut grupați în jurul său căți-va tineri cu frumoase însușiri, a căror muncă poate servi ca dovadă de avîntul ce-l ia cultura românească peste munți și de buna sa direcție, cu toate pedecile naturale și artificiale de carî se isbește.

H. Chendi.

Un pictor român.

În numărul 1 din Ian. a. c. al periodicului din Budapesta „Magyar Iparművészet“ Lyka Károly dînd samă despre espoșia de artă decorativă arangiată în Budapesta în Decembrie 1903 scrie la sfîrșit următoarele:

„Am cutrierat curtea cea mare cu coperiș de sticlă dară catalogul ne silește să ne suim și în etaj. Acolo putem să vedem cartoane pregătite de un profesor din Ardeal cu numele Octavian Smigelschi. Sunt cartoane de frescuri, ornamentarea întreagă a unei biserici mari în stil bizantin. Pînă acum n'am avut norocirea de a cunoște numele autorului. Îndată ce a ajuns omul acolo așa simțeste, că s'a suit pe o înălțime a muntelui Athos într'o sfîntă mînăstiro unde știu numai încă scrisoarea uncială și cu mulțimea de fum de tîmăiă venerează pe diferiți hagii. Acesta e Bizanțul. Când profesorul din Elisabetopole ne-a arătat cartoanele acestea de frescuri ne-a condus într'o lume singulară, ieratică, și împodobită cu smalt de aur. Simțim toate ce tilcuește în limba artei, epoca aceea trecută din aceea care acum ne-a rîmas numai sfînta ortodoxie.

DIN ROMÂNIA.

Jubileul dlui C. Dimitrescu-Jași. Se știe că un număr de profesori universitari amici, colegi și admiratori ai dlui C. Dimitrescu-Jași, rectorul Universității din București, au hotărât să serbeze Mercurul 25 Februarie c., jubileul de 25 de ani de profesorat al dlui Dimitrescu-Jași, oferindu-i un volum de omagiu la care au colaborat peste 60 de persoane. Studenții universitari și Seminarul pedagogic universitar, al cărui director este dl rector, vor lua de asemenea parte la sărbătorirea dlui Dimitrescu-Jași; s'a stabilit următorul program:

La ora 4 d. a. corpul profesoral al seminarului pedagogic universitar, precum și elevii școlii de aplicație, se vor prezenta la locuința dlui rector al Universității. Va vorbi un reprezentant al seminarului pedagogic, după care va urma o producție musicală de ocazie executată de corul școlii de aplicație. La orele 5 d. a. va avea loc prezentarea volumului de omagiu de către organizatori și colaboratorii lui.

La ora 7 seara cu toții își vor da întâlnire în localul Fundației Carol I, unde reprezentanții soc. studențești autorizate, vor prezenta omagiile lor de admirație și recunoștință rectorului Universității.

La ora 8 jum. va urma un prânz intim al amicilor, admiratorilor și elevilor dlui C. Dimitrescu-Jași.

Războiul ruso-japonez.

Rușii pare că s'au obicinuit cu idea că trebuie să părăsească Port-Arthurul. Știrile so-site până acum în această privință provin ce e dreptul toate din izvoare private; dar dacă se ține seamă de ordinea în care urmează una după alta și de asemănarea surprinzătoare a conținutului lor, trebuie să se creadă că izvorul din care purced aceste știri private este unul și același și probabil stă aproape de guvernul rusesc.

Întâia pregătire pentru această deciziune sensațională este că generalul Dragomiroff, chemat la Petersburg spre a lua parte la un consiliu de război, a dat sfatul să se părăsească Port-Arthurul, de oare-ce portul militar nu poate fi menținut. Până la 3 Martie st. n. sfatul lui Dragomiroff a fost respins cu hotărâre. Se pare însă că motivele importante pe care le a adus un general de valoarea lui Dragomiroff, au avut efect asupra celor ce conduc armata

Aceasta trăește încă și acum, aceasta o exprimă autorul cu compozițiile sale severe și rezervate și cu mișcărilor ceremonioase ieratică. Gesturile și mișcărilor acestea în opoziție cu părțile rele ale picturii bizantine — au expresiunea înțepenită, din contră să arată a niște gesturi incetinate și maiestose, cari își sfârșesc în veșnicie mișcarea cea mai de pe urmă.

Câte-o creață de văsmânt crește până la monumentalitate și împrejură trupurile acestea cu severitate sfântă.

Christoși, apostoli și sfinți tari atot puternici ai cerului în mijlocul unei ornamentice ca aceasta, carea în formele sale cele fără de istețime anume cercată și de o mie de ani neschimbată tilcnește veșnicia bisericeii. Profesorul din Elisabetopole foarte bine a știut ce are să lucre. Numele lui d'aci încolo nu va mai fi necunoscut!

„Budapesti Hírlap“ (dela 5 Decembrie 1903) a scris despre pânzele domnului Smigelschi următoarele:

O mare surprindere-i așteaptă în etagiu pe pricepătorii de artă. Pânzele puternice ale unui modest profesor de desemn din provincie, Octavian Smigelschi sunt acolo. Profesorul acesta artist a făcut planul decorării catedralei din Blaj și dacă profesorul Groh nu le descoperă și nu le aducea la expoziție, poate că nici nu s'ar fi scris despre ele. Priceperea temeinică și bogată, simț arhaic și monumental caracteriză aceasta lucrare colosală. Am putea să-i numărăm pe degete pe artiștii cari s'ar putea angaja la așa opere mari și ar și putea executa

rusă, căci un mare număr de ziare ruse publică într'un rar acord articole al căror ton fundamental formează pretutindeni *pregătirea populației și a străinătății asupra eventualității sus pomenite*. Ca motive se dă recunoașterea dreptului Japoniei asupra Port-Arthurului și se arată că acest punct n'are însemnătatea ce i-se atribuie...

Motivele cari au putut împinge pe Rusia la această hotărâre, trebuie să fie foarte importante, căci consecințele ei sunt incalculabile pentru viitoarea fază a războiului și poate și pentru chipul cum se va isprăvi. Printre motive cel dintâiu va fi că fortăreața nu corespunde scopului ei, de a oferi un punct de sprigin flotei. Chiar în ultimele depeși se spune că fortăreața n'are importanța ce i-se atribuie. Un alt motiv va fi poate că fortăreața nici în spre uscat nu posedă aceeași forță cu care să poată ținea piept cu succes unui atac. Și afirmarea făcută adese-ori în știrile private că aprovizionarea fortăreței e slabă de tot poate să fie exactă și să contribuie la hotărârea în chestiune. Chiar la izbucnirea ostilităților o depeșă din America anunță despre nemulțumirea Rușilor ce locuiesc acolo, din cauză că Rusia făcuse pentru Port-Arthur mari comenzi de cereale în America, în loc să facă aceste cumpărări chiar în Rusia și fiind-că termenul de furnisare a fost fixat de așa târziu încât cerealele n'au mai putut să ajungă în Port-Arthur. Rusia nu era pregătită pentru campanie și o aștepta abia pentru primăvară; de aceea și furniturile se fixează pe atunci. Faptul însuși că Rusia a cumpărat cerealele în America arată că drumul ferat siberian a fost puțin întrebuințat și nu-i suficient. Afară de aceasta hotărârea aceasta mai are o cauză și anume că a fi pagubă să se ia dintre trupele de bătae ruse forțe așa de mari câte trebuie pentru apărarea Port-Arthurului — (10.000 — 12.000 soldați).

Interesante vor fi condițiile în cari se va face predarea, în deosebi atitudinea ce va trebui să se observe față de flota rusă aflătoare încă la Port-Arthur. Se poate presupune că Japonizii vor lăsa flota aceea să plece cu obligația că nu va mai lua parte la lupte.

Pe când evenimentele se apropie astfel de sfârșit în jurul Port-Arthurului, într'o altă parte a teatrului de război abia încep operațiunile. Nu e imposibil că dacă Port-Arthurul cade în mâinile Japonizilor și față de dificultățile ce se prezintă pentru ambele părți de a mai continua campania, poate că prin mijlocirea unei alte puteri se va face pace pe baza condițiilor puse de Japonia înainte de izbucnirea războiului. Japonia cerea Rusiei evacuarea Mandjuriei și recunoașterea integrității Chinei.

la ce se angajează. Sunt acestea opere de interes pentru țeara întreagă.

„Pesti Napló“ a scris:

Un tip interesant, între cei noi, este Octavian Smigelschi. Nu e tiner, ci e nou. Undeva, la spatele lui Dumnezeu, a răsărit între artiști. Nainte a expus la sala industrială, o colecțiune mare, ear acum la Salon. Pânzele acestea le-a plănuit pentru catedrala din Blaj, în stil fidel bizantin. Cei cari au umblat prin centrele de pictură bizantină, pot să salute aceste pânze ca pe ceva bun cunoscut. Deși sunt taate originale. Dar fie care linie este manifestarea fanatismului de stil. Artistul acesta s'a perdut pe sine și s'a mutat în trecutul îndepărtat, înapoi cu multe veacuri, poate la Ravenna străveche. Ce maiestru mare era să fie dacă trăia p'atunci și ce studiu ar fi acum arta lui.

Trăim însă azi și deși ne putem fanatiza pentru cauze mari d'alaltăeri, n'am putea să fim ca alaltăeri. N'am putea să trăim vremurile de care numai a ne aminti e frumos. E păcat că talentul într'adevăr mare al lui Smigelschi privește străin la arta nouă. Pentru-că deși interesante, pânzele lui moderne sunt străine. Ele dovedesc că artistul ar ști multe, dacă s'ar arunca în știința nouă, după cum dovedesc și aceea, că nu trăiește cu viii, ci jertfește trecutul.

— Cazacii au prins 170 de Chinezi tocmăi când voiau să arunce în aer, un pod al căel ferate între Carbin și Vladivostoc. Garnizoana Vladivostocului ar fi de o mie de oameni.

— Daily Telegraph vestește din Cifu că Japonizii au de gând să blocheze pe apă și pe uscat Port-Arthurul. Indată ce se va muia iarna vor debarca la Dalny. Tot odată vor înainta oști multe de la Seul. Calea ferată (rusească) va fi tăiată. Vladivostocul îl vor bombarda. Oști vor debarca în Liaotung. Cea întâi debarcare însemnată va pricinui răscoala Chinezilor.

— Pe teatrul războiului ger neobicinuit de mare și furtunilor de zăpadă. Pe lacul Baical 32 sub zero. Oștile suferă grozav. — Cei 1500 de Ruși cari au trecut peste râul Tumen în Coreea au de scop a împiedeca o debarcare în Posietbai. — „Daily Mail“, deși are 30 de corespondenți telegrafici în Asia răsăriteană are numai știrea că 15.000 de Japonizii au debarcat la Chemulpo și au plecat spre Nord. — „Times“ află dela Nagasaki că la Ialu sunt 10.000 de Ruși, dar lipsiți de tren și de haine, etc. încât sunt nevoiți a se retrage. — Un ciurasat japonez s'a năsipit la Chemulpo. Admiralul Visenius cu escadra rusă va sta în Marea roșie ca să privegheze vasele de război ale neutrilor să urmărească ori-ce contrabandă de război. — „Daily Chronicle“ crede că la cel dintâiu succes japonez pe uscat, Manciuurii se vor scula și vor strica drumul ferat. În acest caz China n'ar mai putea sta neutră

— Corespondentul particular al ziarului Martin vestește din Karbin că concentrarea trupelor chineze la vest de Mukden pare foarte suspectă, cu toate asigurările reintrate ale guvernului chinez de a păstra neutralitatea.

Populațiunea din Port-Arthur crede că Japonizii ar fi subminat orașul. Ei ar încerca acum de a introduce în oraș câte-va persoane, cari cunosc localitatea pentru a da foc minelor.

Presă Japoneză.

Evenimentele și știrile din Extremul-Orient dau un caracter de actualitate lucrurilor din Japonia. De aceea, reproducem aici un interesant articol asupra presei japoneze, după „Le Temps“.

Presă japoneză a jucat încă dela debutul actualului conflict ruso-japonez un rol important, — important prin știrea noastră, căci o cunoaștem rău; să fim sinceri: n'o cunoaștem de loc!

Ea face totuși tot ce poate pentru a atrage atențiunea publică. E sgomotoasă, parțială și nedreaptă după felul unor confrăți europeni. Naționalismul cel mai violent o inspiră în genere. Ea are pentru „ideile barbare“ adică ale noastre un dispreț de care se întristează reformatorii luminați, cărora Japonia modernă îi datorează cea mai bună parte din forțele sale.

Drept vorbind, afară de rare excepțiuni presa nu este acolo o profesiune, care o alege cine-va. Oamenii de litere, scriitorii nu caută să între în presă. Ear tinerii care i-se consacră sunt de ordin lipsiți de pregătire.

De altfel ei câștigă puțin, dela 30 la 50 de yen pe lună adică dela 78—130 de lei.

Unii privilegiați ajung până la 100 sau 120 de yen, adică 260 sau 312 fr.; cu prețurile acestea nu se poate publica proză de academician, atunci se publică altceva, și atâta tot.

Astfel ziarul „Yorodzu“ al cărui tiraj e considerabil se dedă mai ales la revelațiuni scandalozose. El deschide anchete de o indiscrețiune teribilă, de ex.:

— Oamenii cunoscuți, care au concubine.

— Oamenii cunoscuți, care au copii naturali sau: femei din lumea mare care, întrețin actorii.

Aceasta se chiamă „informațiuni“ și încă, de cele bune.

Une-ori diplomații străini figurează și ei în aceste studiul de moravuri fără nici un drept de altminteri.

Dar reporterul unor ziare japoneze nu respectă nimic nici chiar pe amicii și aliații japonezi. Onorabilul ministru al Angliei la Tokio, Sir Claude Macdonald știe aceasta, căci o foită foarte citită îl acuza puțin după încheierea alianței din 1903. „De-ar fi un om nerușinat care nu respectă nici măcar femeile

măritate.“ Sir Claude, știindu-se că nu merită asemenea învinuire, protestă, cerând o retractare

Știți ce a inserat ziarul drept retractare?

— „Rugați cu stăruință de ministrul afacerilor străine, întrerupem revelațiunile noastre.

Sunt în Japonia ziare mai serioase, care se adresează unui public mai restrins și care-și atrag prin alte mijloace: și drept să le opunem acestor foi așa de... speciale.

În primul rând trebuie să punem ziarele: Gigi Șimpo (Timpul) și Tokyo Niși Simbun (Noul cotidian din Tokio) Nisi-Nisi care are corespondenți în Peking și la Seul, la Constantinopol și la Petersburg ear ca editor-proprietar pe baronul Ito-Miyodji. Se zice că marchizul Ito și mareșalul marchis Yamozota inspiră cu plăcere pe corespondentul rus al acestui ziar. Corespondentul său din Turcia ține la Constantinopol o prăvălie de curiozități în care Extremul-Orient e în bună vecinătate cu Orientul.

Cât pentru Gigi, e un organ excelent, cel mai bine informat din toate ziarele japoneze. Directorul lui e dl Fukuzara Sutejiro, fiul fondatorului acestui ziar, care era și proprietarul universității particulare din Tokio. Profesorii acestei universități erau și colaboratorii lui și astfel putu adesea să publice studii economice interesante, care făcură să aibă succes ziarul Gigi.

Foarte imparțial, el nu se teme de a-și certa compatrioții, cea-ce, în Japonia, ca și în alte părți, nu merge fără oare-care risic. În privința aceasta, onoarea lui Gigi.

Trebuie să citim încă ziarul Niși-Niși Șin bun (Noutățile zilei) al cărui director este dl Șimada Saburo, progresist, partisan al Contelui Okumo, a părăsit politica desgustat — nu-și nevoe să fi Japonez pentru a fi tentat să faci așa ceva — și se consacră prin presă la ridicarea morală și juridică a femeii.

Ziarul „Kokunim“ (Națiunea) dă o notă contrarie, șgomotoasă și anti-streină. Ziarul Tokio-Asaki bine informat, e organul clasei mijlocii și e editat de dl. Murajama, care fiind om bogat, își oferă luxul de a avea un romancier special care nu scrie de cât pentru dînsul și anume pe dl Dabi-An, al cărui contract îi asigură 120 de yen pe lună (350 lei).

Toate aceste ziare au publicul lor special și bineînțeles și adversari. Acești adversari le dau porecle. Ziarul „Nippon“, naționalist, e poreclit „șomogi“ după numele unei bonete vechi demodate. Șgomotosul Kokunin e numit trompetă (Rappa).

Seriosul Gigi, care se ocupă în special de chestiunile economice și financiare a fost boțezat Vițelul de aur (Hai-kin-tho).

Sunt și mai multe ziare japoneze scrise în englezește și în limba japoneză. Altele numai în englezește.

Ziarul „Japon Times“ face parte din prima categorie. Fondatorul său e reprezentantul companiei de navigațiune japoneză Jusen-Koișă. Directorul său dl Zumoda Modosada a fost funcționar la Ministerul afacerilor străine, apoi secretar particular al marchizului Ito, al cărui amic a rămas și astăzi, Japon Times reproduce telegramele din Gigi. E prin urmare cel mai bine informat din ziarele redactate în englezește pe dl Brinkley corespondent particular al ziarului Times. Ziarul Japon Dily Werald american nu voește cu elogiul de cât de Statele Unite de Anglia, Germania și de Italia. Eastarn World e absorbit în certuri locale.

„Japon advertiser“ e anti-rus, anti-francez. Dar loviturile nu fac nici un efect, căci afară de unul sau două, aceste ziare engleze din Japonia sunt în adevăr foarte prost făcute. Colaborarea se face mai ales cu foarfecile.

Și se întrebuintează toate ocaziunile și toate pretecele pentru a nu apărea: Nici una din aceste foi nu echivalează cu Gigi sau cu Niși-Niși. Importanța lor e relativă și vine numai din relațiunile lor în corespondența ziarelor englezești mari. D. Brinkley deja numit corespondent al lui Times, dl Mac Dulogh olandez și francofil, corespondentul lui Daily Express și dl Itarison pentru ziarul Daily Mail.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 9 Martie 1904.

— **Maltratarea soldaților rezerviști în cetatea din Arad.** Ni-a venit la cunoștință că rezerviștii ruși dela sinul familiilor lor pentru a face serviciu militar în locul recruților, sunt espuși la maltratări neomănoase în cetatea din Arad. Anume, de cinci săptămâni n-au căpătat albituri spălate și cu toate acestea sunt constrinși a se prezenta curați la exerciții. În chipul acesta bieții oameni sunt nevoiți a-și spăla rufele acasă, prin nevestele lor de acasă. Se întâmplă însă că fiind de prin sate împărtate pe d-oparte, având destul amar cu copiii și sărăcia de acasă, pe de altă parte, unul ori altul nu-și poate primi rufe la timp, ear pentru aceasta sunt cu grămada aspru pedepsiți.

Socotim procedura asta de o asprime, care nu credem că se face cu știrea superiorității militare din cetate și pentru cuvântul acesta ne permitem a le atrage luarea aminte, căci la nici un cas nu merită un așa tratament, oamenii, loviți destul de greu că a doua oară sunt siliți a face serviciu militar.

— **9500 emigranți.** După publicațiunile statistice lunare, pe luna Ianuarie s'au dat 7208 pasapoarte în Ungaria împreună cu Fiume; așa dară cu 709 mai multe ca în luna precedentă și cu 1068 mai puține, ca în Ianuarie din anul trecut. Proprietarii pasapoartelor au dus cu sine 559 companioni de călătorie. Mai multe pasapoarte s'au scos în comitatele: Brașov (854), Abauj-Torna (382), Făgăraș (380), Sibiu (577), Csik (357), Zemplén (330) și Szabales (302) și adică prin Ardeal pentru România și parte pentru Europa și America.

Dintre municipii, mai multe pasapoarte s'au scos în Budapesta (178) Szeghedin (20) Vêrșet (19), Arad (17), Panciova (17), Pojon (19). Dintre acestea pentru America sunt valabile 2966, pentru Europa în general 2233 și pentru România 2327. În Croația și Slavonia s'au dat 1646 pasapoarte, cu 694 mai multe ca în luna precedentă și cu 2679 mai puține ca în Ianuarie din anul trecut. Dintre pasapoartele eliberate valabile pentru America 386, pentru Bosnia și Herțegovina 690 și pentru Europa în general 418.

— **Demonstrația din Praga.** Se depeșează din Praga că în 6 Martie pe timpul corsoului în Graben se adunau din ce în ce mai mulți tineri. Numărul lor se mărea din ce în ce. Între ei erau mulți studenți cehi. Cătră orele 8 numărul lor se sporise cam la o sută, au început să cânte cântece naționale și să injure. În fața cafenelei „Continental“ s'au întâmplat neînțelegeri între mulțime și unii membri ai societății studențești. A intervenit poliția și a silit pe studenți să se retragă în cafenea, ear mulțimea a restrîns-o spre piața Vicențiu. O mulțime de grupe s'au încăerat din nou și s'a dus spre casina germană cântând și strigând, aici i-a împrăștiat din nou. Numai pela orele 9 a reușit să împrăștie mulțimea. S'au întâmplat unsprezece arestări.

— **„Transilvania“.** Lună dimineată a avut loc în localul societății pentru învățatura poporului român (București) adunarea generală a societății culturale „Transilvania“, sub preșidenția d-lui Petre Gârboviceanu.

S'a cetit darea de seamă despre activitatea societății pe anul trecut și s'a aprobat bilanțul de cheltueli și venituri.

— **Mare inundațiune în Pensilvania.** O telegramă din New-York vestește: În apropierea râului Sesquehens amenință o grozavă inundațiune. Neaua a început să se topească, așa că în sate totul înnoată în apă. În Harrisburg 200 oameni sunt fără căpătăiu. 1500 oameni au locat prin edificii publice. Fabricile și comerțanții au închis prăvăliile. Până acum s'au constatat 11 casuri de moarte. De alt-cum în întreaga Pensilvania amenință serios pericolul inundațiunii.

— **Nobili japonezi.** Japonia are actualmente 10 principii, 25 marchizi, 80 conți, 352 vicomți și 98 baroni. Cele 10 familii princiare se bucură de deosebita onoare, că împăratul din fetele lor să-și aleagă noră, soție moștenitorului de tron.

A apărut „*Moda nouă*“ ilustrată Nr. 8 (anul II-lea) coprinzând o variață și extraordinar de bogată materie, cu modele de toaleta de ultimul șic parisian: Toaleta pentru serate, pentru preumblare, pentru vizite după de taflă, bluze formând polerou, paletouri, rochițe pentru copilași, corsaje, modele de mănece moderne, pălării cochete, lucru de mână; careuri filate pentru o cuvertură de pat, ghete de lână pentru copilași, etc., etc.

Cronica Modei, Flașnetășul (Nuvelă), Serena (pezie de D. Teleor). În pădure, poemă în proză Octav Doljan), O aniversare. (Imperiul de Hippolita Ruduarul femeilor (Par mătăsos. Spălarea mâinilor), Ancheta „Modei Noi Ilustrate“ Noi și interesante răspunsuri la chestiunea: Poate iubi o femeie pe mai multe ori?, Păsărică Lili (poezii).

Note, Cugetări, din largul lumii (întâmplări din viața femească), Femea (după Jules Michelet), Poșta Medicului, sfaturi pentru bucătărie, Jocuri recreative. Poșta Redacției, tipar gratuit: Foi trotleur. Premii de mare valoare acordatelor o pianina în valoare de 1000 lei precum și Nărșoare de la Radivon Prețul 20 Banii Numărul.

În mii de casuri a sevrșit adevărate minuni aparatul dublu electro-magnetic R. B. Nr. 86967 al lui Albert Müller din Budapesta, desp. V., strada Vadász u. 43/K. Și azi suntem în pozițiunea a publica două acte de mulțumită și recunoștință, sosite inventatorului.

Stimate d-le Müller!

Succesul obținut prin aparatul R. B. Nr. 86967 al D-Voastră este strălucit, căci prin folosința acestui aparat mi-am mântuit cu desevirșire de reuma ce mereu mă chinula. Primește deci pentru asta mulțumita mea cea mai profundă.

Német-Palánka, la 11 Febr. 1904.

Cu înaltă consid.

F. Lindensehmidt.

Prea Stim. d-le Müller!

Vă rog a-mi trimite încă un aparat de al D-Voastră pe seama unei prietene. Aparatul D-Tale mi-a folosit contra durerii de inimă.

Agram, la 31 1904.

Cu prof. stimă
Vilma Wawrik.

— **Sămânțe bune.** Cine își iubeste grădina și vrea să se bucure de cele mai frumoase flori și legume, să-și cumpere semințe de la furnisorul curței regale Edmund Mauthner în Budapesta. Str. Rottenbiler Nr. 33, care trimite gratuit la dorința ori-cui catalogul ilustrat pe 226 de pagini, și care indică prețurile. Acesta conține pe lângă semințele cele mai excelente, o mulțime de flori și legume interesante și surprinzătoare. cu stil perfect maghiar și român se primește numai decât în cancelaria avocatului.

— **Durere de stomac.** Șgârțuri de stomac, catar greu de stomac, la boala de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inertiă cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept »Sennega.« Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la »Maria Fecioară« a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

Telegrame.

Londra, 8 Martie. Toate zierele de dimineață scriu, că flota japoneză compusă din 2 încrucișătoare și 5 panțirate, care a bombardat Vladivostocul, este din flota cea mare de sub comanda admiralului Togo, care după încercarea închiderii Port-Arthurului a părăsit împrejurimile peninsulei Liaotung. Ziarul «Daily Express» scrie, că bombardarea Vladivostocului a fost comandată de admiralul Urin. Ear «Daily Mail» e convins, că flota, care a bombardat Vladivostocul, a venit din Port-Arthur și că e compusă din panțiratele cele mai bune ale flotei comandate de Togo. «Times» însă ține acest lucru improbabil, căci Togo nu e așa de neespert, ca să-și trimită partea cea mai puternică din flotă la Vladivostoc și prin aceasta să își slăbească forțele. Toate zierele se ocupă cu întrebarea, că unde sunt cele 4 încrucișătoare rusești, cari erau staționate în Vladivostoc, și ce au făcut aceste vapoare în decursul luptei? Un vapor de comerț austriac, care a sosit din Hakodate la Tokio, aduce vestea, că flota rusească a plecat în 29 Februarie din Vladivostoc și înaintat spre Nord cu speranța de a se întâlni cu vapoare comerciale japoneze. S'au văzut 2 vapoare încrucișătoare rusești în golful Usuri. Ziarul «Times» scrie, că dacă aceste știri corăspund adevărului, atunci în curând se va da o luptă pe mare între flota rusească și cea japoneză.

Vladivostocul.

În extremul orient Vladivostocul e cel mai frumos și mai mare port. E așa de mare, în cât încapă în el și cea mai mare flotă a lumii fără a fi atinsă de lupta elementelor în timp de furtună, și nici ghiulele de tun, bombele dușmanului — ceea-ce s'a spus d'atâtea ori înaintea izbucnirii războiului. Intrarea și de-altfel strimta e împărțită de stincoasa insulă Dundas Irland în 2 brațe și mai strimte. Portul, care e de o suprafață mare, întâi se întinde, cam la o distanță de 1 kilometru spre Nord, ear apoi cotește de-odată spre Est pe o linie de 2 kilometri. Jur împrejur sunt munți înalți, a căror stânci sunt pline de tunuri și baterii, cari apără toate intrările.

În lungim a țărului de golf se află în semi-cerc orașul, care arată călătorului apropiindu-se cu vaporul, o panoramă admirabilă. Afară de garnisoană orașul are o populație de 30.000, între cari sunt cam 10.000 Coreeni și Chinezii. Coreenii sunt aproape toți culic-i (lucrători cu ziua), ear Chinezii: neguțatori, bucătari sau marinari. Circulația trăsurilor o monopolizează însuși Rușii. Iindiksa (trăgător) la trăsătură japonez lipsește de — tot, cu toate — că aproape în toate porturile Asiei ostice se găsesc acești oameni harnici și fără mari pretenții. E adevărat, că aci nici nu i-ar merge prea bine, căci stradele nu sunt pavate și în vreme de ploaie noroiul e foarte mare. Împrejurimea orașului Vladivostoc e foarte frumoasă. Munți și văi, păduri și câmpii variază într'una. Marea se vede ori când de pe malul mării. Apropierea mării e o așa împrejurare, care ajută Japonezilor de a debarca în ori-ce loc și a tăia linia-ferată înconjurând orașul și bombardându-l. Între populația orașului s'au socotit până-acum și cei 1600 de Japonezi, neguțatori, mici bărbieri și industriași, cari însă au fugit numai de cât după izbucnirea răzbelului. Clima Vladivostocului e sănătoasă. Adevărat, că eara e foarte friguroasă și cu ger și îngheț strașnic, eu toate că Vladivostocul e pe aceeași înălțime cu Roma. Portul în timpul de eară de obicei îngheață, dar se poate face liber prin spărgători de ghiață. Vara e vreme frumoasă și caldă, dar mai în toată dimineața este ceață deasă.

Chinezii numesc orașul Vladivostoc: Kaisen-vai. Malul golfului, lângă care se întinde orașul acum, l-au cunoscut Europeanii în 1852, când guvernul francez a trimis corvetta „Capricieuse” pentru a explora țărul mării japoneze. Orașul are o mare însemnătate comercială; e situat la sfârșitul liniei Mandșuriane — Ussuri și industria

de fabricate înfloresc binișor. Și după situația geografică ocupă locul întâi între porturile Rusiei din Asia și din Estremul Orient.

Forturile Vladivostocului le întăresc Rușii într'una, dar aceste fortificări nu pot fi asemă-nate cu cele ale cetății Port-Arthur.

Victorii japoneze.

New-York, 8 Martie. Conform rapoartelor sosite din Seul, trupele ruse se fac culpabile de multe daune în nordul Coreei. La 4 Martie trupe ruse și coreene au avut în apropiere de Kange un conflict sânger, în care 30 Ruși au căzut. Cum se vestește Rușii au fost respinși peste râul Jalu.

Londra, 8 Martie. Lui «Times» i-se comunică din Peking cu datul de erf: Flota japoneză a ocupat la 29 Februarie Hai-Jan-Tau, o insulă a archipelagului Elliot, părăsită de Ruși la 23 Februarie.

Petersburg, 8 Martie. Privitor la pagubele făcute de bombele japoneze, se telegrafează din Vladivostoc următoarele:

O bombă de 15 cm. a căzut asupra casei unui măiestru, găurind acoperișul, tavanul și omorînd o femeie (în depeșa oficioasă se zicea că nu i moarte de om). Altă bombă a căzut în casa colonelului Socolov, distrugând mai multe camere și răzind pe soldatul de pază (Se vede că dl colonel s'a dus în altă parte!) Bomba căzută în curtea căsării artileriei a rănit 5 soldați.

În raportul oficios se scrie:

»Tunurile noastre n'au tras din cauză că nu prea era de crezut să nimerească în dușmanii cari erau departe și nici n'am voit să tradăm unde sunt aşezate bateriile noastre.» Incontestabil e mai ușor așa, căci aflând japonezii unde stau bateriile, trăgeau asupra lor. E vădit că Japonezii au tunuri cari trag departe ear Rușii nu au încredere în tunurile și istețimea artileriei.

Prospecte de pace.

Viena, la 8 Martie. «N. W. T.» a primit din Petersburg o telegramă urgentă, conform căreia acolo sunt convinși, că războiul nu va da ansă la incurcă și după sosirea lui Kuropatkin pe câmpul de luptă, războiul de loc va înceta. Se consideră ca sigur, că părțile b ligerante vor duce cauza lor naintea arbitriului de pace dela Haga.

PARTEA LITERARĂ.

ISTORIA VECHIE A ROMÂNILOR.

(Urmare).

Ar fi mult de dorit ca să se studieze autorii Bizantinii din acest punct de vedere, spre a urmări studiile privitoare la cunoștința vechei noastre Istoriei naționale. Alte fântâni nu avem de unde am putea scoate isvoare noi pentru Istoria Patriei. Fillipid n'a putut el inventa de la el atâtea fapte privitoare la Istoria Românilor, pe cât că nu ne citează locurile și autorii de unde s'au format cunoștințele și convingerile sale. Despre graiul românesc se pronunță categoric că prin secolul al V și al VI era limba comună a acestei localități, româna noastră.

Tot acest Fillipid descriind persistența Românilor în pământul lor, zice între ale Românilor erau supuse Cangarilor, Banatul până la riul Ceres aparțineau Voevodului Vladimir Gaad; dincolo de riul Ceres domnea Monomer, Egemon Hazar pe care Bulgarii l-au alungat, dar să-i ia tiara n'au putut, războindu-se cu bărbăție pentru Domnia lui; iar în părțile celor de peste Tissa, de la revărsarea ei în Dunăre, domnea alt Egemon Bulgar, având ca Metropolă a guvernământului său Muncaciul, situat spre nordul Giula; iar Români noștri în unele părți amestecându-se cu Slavii, în altele apărându-se, dar în altele erau cu totul independenți, fiind-că locuiau în locuri ne-

tababile, grele de străbătut fiind muntoase; și pentru vecinătatea și prietenia lor cu alte popoare erau economisiți, dedându-se la agricultură și pășunatul turmelor, de aceea au rămas în liniște. Alt-fel nu s'ar fi înmulțit Românii atâtea, în cât și armate numeroase române din trîși nu s'ar fi văzut în Europa. Cel de pe lângă Cluj, sub Domnul lor propriu, trăiau independenți și liberi, până când venind Ungurii li-au răpit independența lor. Alții iarăș stăpânind păduri stufoase și Munți tari, se refugiau, apărându-se cu arcuri săbi și lance și având multă abilitate în acestea se apărau astfel de atacurile ce se făceau contra libertății lor de cătră cel cari se încercau să năvălească cu forța în țera lor. Alții Români privați de aceste descrise mai sus privilegii, împrăstiați, reschirați or și locuind în orășele sau în bordeie or colibi în Giula și Ardeal și în restul României, trăiau în siguranță între ei, ținându-și obiceiurile lor, fiind-că barbarii nu întrebunțau pe atunci sclavi la trebuințele lor, pentru că erau nomazi (nestabili). Alții iarăș trăiau în vechile lor stăpâniri (dominațiuni). În Maramureș, Almaș și Făgăraș și în alte părți se bucurau de libertatea lor. Recrutări de armate printre ei și printre vecini s'au întâmplat, căci vedem în secolul al XI la anul 24, luând parte la expediția din Italia sub Constantinopolitanii, altă dată asupra Ungurilor s'au dus, numindu-se ciobani și în 96 încă devenind salariații împăratului Poloniei în secolul al XII la anul 66 împăratul Constantinopolitanilor Emanuel au întrebunțat armate dintre Români asupra celor din jurul Pontului și asupra Ungurilor, cum vom vedea. În anul 90 al acelui secol (XII) Românii voinici întrebunțau armele, și contra celor ce-i plăteau, puțin păsându-le deși erau coreligiori.” (Pag. 320—325).

Din această pericopă rezultă probat că Românii s'au conservat pe pământul acesta și după retragerea armatei și oficialilor din Dacia, sub Aurelian. Autorul ne descrie părțile de pământ pe unde s'au retras cei rămași, apoi modul lor de apărare, cum și traiul lor independent. Înzadar dar s'au încercat unii scriitori occidentali, interesați, cum ne spune Filipid, de a nega Românilor prezența lor în Dacia Traiană. Ne mai spune scriitorul că Românii în secolii trecuți ai XI, al XII și al XIII aveau armate formate, numai dintre ei și se luptau și ca mercenari și chiar ca independenți. Mai adaugăm că erau și voinici și răzbuțitori contra celor ce-i atacau. Alt-fel duceau o viață liniștită și pacinică în munți, când nu-i ataca nimeni. Regret că acest autor de mare valoare pentru noi n'a însemnat mai precis anii când s'au întâmplat acele evenimente însemnate pentru noi, de asemenea nu citează pericopele din autorii pe cari s'a bazat, descriind faptele ce le întâlnim în opera sa. Despre unele din ele eu însumi mi amintesc, ca de exemplu: de expediția Constantinopolitană din Pont, că Românii au participat ca militari contra Ungurilor și a altor popoare. Faptul l-am găsit în autori bizantinii ect.

După aceasta trece Fillipid a ne descrie pe Uți, despre cari zice că sunt de origină turcă și trecând prin Moldova, cu toate avaturile lor, acia se luptau contra ori-cui se opunea și că e'au până la 60.000, după Cedrin istoricul. O parte din ei au străbătut până în Tessalia și jefuiau tot ce întâlneau cunoscut și că este popor Cangar, mai nobil și mai numeros. Iar cei din Ungaria sunt Uți, iar nu nuiasigi. Resturi de ale Uților ca și de ale altor popoare, apot s'au amestecat cu Românii și s'au romanizat, iar numele lor se conserve într'un sat din Ardeal, care se numește Uzou și într'un riulet situat în dreapta Ocenei, ce se revărsă în Ocna din Moldova, și care se numește acum Uți.”

„Bis. ortod. Rom.”

POȘTA REDACȚIUNEI.

Dlul Secoșan, preot T. Kubin. Scuzați că în învălmășeala colosală am uitat a vă satisface dorința. Binevoii a cere îndărăt taxa solvită pentru răspunsul telegrafic.

CORNEL TĂMĂȘDAN

neguțator de condimente, delicatose și ape minerale
în ARAD

Calea Arhiducelui Iosif Numărul 12.

Recomandă depositul său bogat arangeat, unde se poate căpăta: marfă colonială, delicatose, cea mai fină teă din străinătate, rum, procurate din sursele cele mai renumite, tot felul de ape minerale, vinuri din patrie și străinătate, șampanie franceză și ungară, cognacuri pe lângă prețurile cele mai echitabile.

— Sămênțe de sêmênat de ale lui Mauthner. —

Pachetare gratuită. La cumpărare cu bani gata 20% rabat.

■ N-rul Telefonului 419. ■

158 2—20

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NÄDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară, credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interes.

Direcțiunea.

Atelier de edificii și reparatură de mașinării.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public din localitate și jur, că am deschis în

ARAD, strada Szent István Nr. 9,

un atelier de

zidiri și reparatură technice și de mașinării.

Primesc orî-ce lucrare în bransa aceasta, lucrări nouă și reparatură ș. a., arangement de apaducte, delăturarea înfundărilor de closet, pe lângă prețuri ieftine și pe lângă garanță.

Rugând spriginul On. public sunt

cu deosebită stimă:

KISSERNÖ,
lăcătar de zidiri și lucrări tehnice.

110 7—15

Nou atelier pentru fabricare de roți și trasuri!

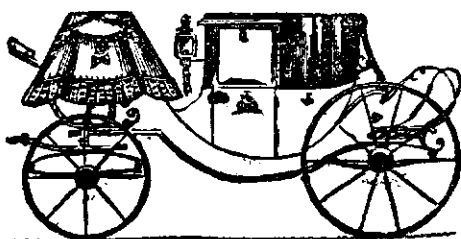
Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și din provincă, că în

Arad, strada Kossuth n-rul 18

am deschis un

atelier pentru fabricare de roți și trasuri

corespunzătoare recerînțelor moderne.

Îndeplinesc în acest atelier toate lucrările și reparaturile corăspunzătoare solid și prompt, pe lângă prețuri avantajoase. Provoacăndu-mă la faptul că numai în fabrică de mână I. am lucrat, sunt în poziția de a putea satisface pe deplin m. on. public, pentru al cărui sprijin mă rog.

Cu deos. stimă

1068 23—30

Kiss Odön, fabricant de roți și trasuri.

„MUREȘANUL“

institut de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

Direcțiunea.

Diplomă de aur 185.

SCHÄFFER JÓZS.

compactior. 1045

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provincă se efectuează prompt și punctal. — Lucru bun și solid.

Prețuri moderate. Serviciu punctual.

Primirea în posesiune a unui atelier

pentru

reparatură de obiecte de aur, argint și giuvaerice.

Respectuos aduc la cunoștința On. public, că am primit prăvălia pentru reparatură de obiecte de aur, argint și de giuvaerice, ce se află în Arad, str. Széchenyi Nr. 1, sub firma **Regényi Kálmán.**

Fac tot felul de reparatură pe lângă prețuri ieftine.

Cumpăr tot felul de aur călcat și lucruri de argint pe lângă prețurile cele mai înalte.

Rugând binevoitorul sprigin al On. public, rămân cu deosebită stimă

153 1—25

CHRISTIAN JÓZSEF

ARGINTAR.

Strada Széchenyi nr. 1.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amuleți, fuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșitură de inimă, astma, suzul greu, sgârșitură de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influenza, insomnia, epilepsia, circula-

ție neregulată a sângelui și contra multor alte boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Invenția acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afecțioase, care pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care stă în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind neutilizator, pe când aparatul meu electro magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și iestămintărea extraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

824 - 194

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Fabrica de motoare în Dresda

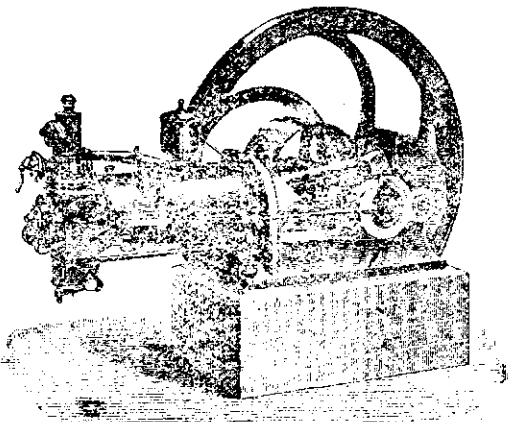
(mai înainte Hille) stabilimentul filie și atelier

GELLÉRT IGNÁ CZ și COMP.

Telefon 12-91 BUDAPESTA, VI. Calea Teréz 41. Telefon 12-91

Recomandăm ca recunoscute de cele mai perfecte motoare de Dresda de benzin, locomobile și motoare p. producere de gaz de cărbuni (generator).

Manipularea cea mai simplă
64 distincții.

Cel mai ieftin motor.
8 decorații de stat.

8000 de mașini transportate în chipul cel mai culant.

Pentru mănare de mori, mărunțire, camării de nutrețori în economie de lăptărie de tăiat lemne, ridicat de apă, trierat și pentru alte lucrări economice și industriale. Motoarele din Dresda sunt cele mai perfecte, la toate expozițiile din lume, acestea au dobândit cele dintâi premii.

— Condițiuni de plată favorabile. — — Garantare absolută! —

NOU! Atelier principal în Budapesta. NOU!
am arangeat cu specialiști și mașiniști din Dresda

84 7-10

Cel mai ieftin izvor de cumpărare în una din cele mai mari prăvălii de

Oroloage și giuvaricale din Arad.

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

orasornicar și juvaergiu

Arad, strada Templu...

(Palatul minorităților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

„ „ „ dame „ 12 „ „ „

„ argint „ bărbați „ 5 „ „ „

„ „ „ dame „ 6 „ „ „

„ oțel și nikel „ 2 „ „ „

Wecker „ 1.50 „ „ „

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă 1005 129— aceleași prețuri.

Primește și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

— Telefon n-rul 438. —

Am onoarea a aduce la cunoștința m. on. public, că 1009 35--50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înfrumusețare.

Ani îndelungați am lucrat în atelier de rangul întâi din Budapesta, Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa încât sunt în poziția plăcută de-a putea corespunde tuturor exigențelor moderne.

Primește tot felul de lucrări de brânză asta dela cele mai simple până la cele mai elegante, pe lângă prețuri moderate.

Primește ieftin mobilarea de locuințe în loc și proviastă. La mutări primește transportul mobilelor, precum și repararea și renovarea de mobile și mese de biliard, pe lângă prețuri ieftine.

Reiner I. Gyula,

tapister și împodobitor.

■ CROITOR ROMÂN. ■

In atenția publicului

bărbătesc.

Paltoane p. bărbați

potrivite anotimpurilor, pregătesc din cele mai moderne stoffe indigene și străine, după croitură de șic pe

lângă prețuri avantajoase.

Rugându-mă pentru spriginul M. On. Public semnez cu deosebită stimă 31 25-25

NICOLAU IOSIF

croitor bărbătesc,

■ ARAD, Piața Tököly. ■

In localit. cafenelei de odinioară alui Husó.